

Arthuur, Geitenfluisteraar van Giethoorn

“Hallo, mijn naam is Arthuur, men noemt mij ‘de geitenfluisteraar van Giethoorn’. Ik weet zeker, dat ik één van de eerste bewoners ben geweest, die zich in het waterrijke gebied van De Wieden heeft gevestigd.

Ik was huursoldaat in het Spaanse leger. Tijdens de slag om Steenwijk, in 1561, ben ik er vandoor gegaan en naar nabij gelegen verraderlijke onlanden gevlucht. Ze hebben me nooit meer terug gezien. Het gebeurde in die tijd regelmatig, als de soldij niet werd betaald, dat we de strijd staakten en gingen plunderen of dat we ons verhuurden aan de tegenpartij. Ik had na vijf jaar soldaten bestaan, genoeg van al dat geweld. Met een gestolen bootje ben ik het moeilijk toegankelijke moeraslandschap ingevlucht. Het gebied staat nu bekend als de Beulaker- en Belterwijde. In die tijd bestond het gebied uit water en een onmetelijke oppervlakte aan rietvelden. Er leefden vogels, herten, wolven, zwijnen en een enorm aantal wilde geiten. Een geweldige leefomgeving voor planten en dieren, maar totaal ongeschikt voor mensen.

Tsjonge, wat heb ik moeten afzien die eerste maanden. Ik zag het soms niet meer zitten. Omdat ik twee geiten heb kunnen vangen, heb ik het kunnen overleven. Het veenhutje dat ik in een paar dagen had gebouwd, stond na twee weken alweer onder water. Ik ben toen een veenhuisje op palen gaan bouwen, in de buurt van wat nu, 'De Blauwe Hand' heet. Een naam, die verder geen uitleg meer behoeft lijkt mij.

Camping De Blauwe Hand

De legende van Camping De Blauwe Hand

Camping de Blauwe Hand in Wanneperveen dankt zijn naam aan een bijzonder verhaal, waarvoor u wel een sterke maag moet hebben, dus wees gewaarschuwd... In de voormalige tapperij, naast de camping gelegen, vond omstreeks 1578 een gevecht plaats tussen een marskramer en de herbergier Gejus Dam, over de afrekening van het gelag. Een vriend van de kastelein kwam hem te hulp. De vreemdeling greep een bijl. De vriend werd een hand afgehakt en stierf aan bloedverlies, maar ook de vreemdeling legde het loodje. De kastelein zette de hand van zijn vriend op sterk water. Die hand, na enige tijd blauwe gekleurd, stond jarenlang op de toog van de taverne. Tot de brand van 1628.

Er zijn geschiedschrijvers die veronderstellen dat het 'sterke water' (brandewijn) al eerder opgedronken werd door laveloze geiten die op de lucht van sterke drank waren afgekomen. Zo zijn ze ook aan de naam 'wilde geit' gekomen. www.campingdeblauwehand.nl

Opdracht Wat zijn de namen van de vijf straten op Camping De Blauwe Hand?

Maar ook dit nieuwe bouwwerk was geen garantie tegen stijgend water. De constructie was niet sterk genoeg om de kracht van water te kunnen weerstaan. Van riet heb ik een prima dak kunnen vervaardigen. Dit is mijn geluk geweest. Toen het dak op het water dreef heb ik het als boot kunnen gebruiken. Op een zandkop, heb ik het dak weer als dak kunnen gebruiken voor een steviger onderkomen.

Restaurant De Rietstulp

Restaurant De Rietstulp

Het prachtige landschap rondom Giethoorn was vroeger bijna niet bevaarbaar. Het was een moeilijk toegankelijk veenmoeras, met hier en daar smalle watergangen waar door heen gevaren kon worden.

Voor het afgraven van het veen werden vele grachten aangelegd. Nu kun je daarom gelukkig de omgeving prima ontdekken met natuurtochten in de rondvaartboten van De Rietstulp. Tijdens deze tochten worden delen van het oude oerbos en veen aangedaan met overdekte rondvaartboten. Tijdens deze vaartocht wordt van alles verteld over het Gieterse landschap. Wellicht dat u tijdens de rondvaart een otter of zelfs nog een wilde geit tegenkomt. Als u tijdens de rondvaart vraagt naar de naam Giethoorn, kent u nu de werkelijke oorsprong van de naam. Geruchten gaan dat het dak van de Rietstulp, het oorspronkelijke dak van Arthuur de geitenfluiteraar woning is geweest. Of dat waar is, kunt u uitvinden tijdens een versnapering in de Rietstulp. www.rietstulp.nl

Opdracht Zoek uit hoeveel overdekte rondvaartboten De Rietstulp heeft?

Water was overal. Ik besloot niet langer tegen het water te vechten, maar gebruik van het water te maken. Toenertijd verbleven in dit gebied een enorm aantal wilde geiten. Ze waren groot, breed, ruigharig en bepaald niet ongevaarlijk. Deze geiten vraten echt alles op wat ze maar tegen kwamen. Deze geiten, schrokken er zelfs niet voor terug om mensen aan te vallen. Dit deden ze vaak in groepen van wel honderd tegelijk. Mij is verteld dat ze in de buurt van Steenwijk zelfs een dorp hebben aangevallen. Hele gezinnen zijn door de geiten in het water geduwd en verdronken.

Grandcafé Fanfare

Ach ja de Fanfare in Giethoorn, wie kent deze bekende horeca gelegenheid nu niet. Eten, drinken en genieten, nog wel muziek, maar geen fanfare meer. Nog steeds een broeinest van ideeën en genot. Zo is hier het Geyt Bier spontaan ontstaan. Niet verwonderlijk met al dat water in de omgeving. Zo zat op een avond de uitbater

Grandcafé Fanfare

van Grandcafé Fanfare te kletsen met gasten en gooide hij zijn idee op tafel; een biertje brouwen in Giethoorn. Het idee werd in 5 minuten besproken. Drie uur later was ook het etiket van het Geyt Bier klaar. Zo is het in een sneltreinvaart gegaan. Zo waait bij Grandcafé Fanfare nog steeds de geest van aanpakken van Arthuur rond. Niet bang zijn en hup vooruit met de geit. In juni 2016 werd na een korte voorbereiding al geproost met een echte Geyt. De wens is dat het flesje Giethoorn en omgeving nog meer op de kaart gaat zetten. De brouwers gaan hun best doen om die droom, binnen een aantal jaar één van de favoriete biertjes onder de bierliefhebbers in Nederland worden, waar te maken. En het is geen Arthuur gekkigeyt. www.fanfaregiethoorn.nl

Door dit soort verhalen kregen de geiten een slechte naam bij de inwoners. Ze geloofden dat de geiten afstammelingen waren van de duivel. In de buurtschappen Dwarsgracht en De Bult zijn zelfs klopjachten gehouden op geiten. Duizenden geiten zijn geofferd op de brandstapel. In het centrum van Steenwijk zou ter overwinning op de geiten nog een herdenkingsteken in een gevel van een huis zijn gemetseld. Waar deze gebleven is, is onbekend.

Botenverhuur en Restaurant 't Zwaantje

De naam 't Zwaantje stamt af van Tante Zwaantje, een van oudsher veelvoorkomende naam in de streek. Het voorste rietgedekte deel van het pand - 't Zwaantje - is het oudste café van Giethoorn en bestaat inmiddels zo'n 100 jaar. Tante Zwaantje verkocht vanuit de huiskamer allerlei waar, dat konden rietenmanden, medicijnen of zelfs geiten zijn. In de loop van de jaren is er veel aangebouwd, de voorkamer is grotendeels in tact gebleven. Achter het buffet is nog de originele tegelwand te zien waar vroeger de keuken was. Het oudhollandse deel is ingericht met een keur aan oude gebruiksvoorwerpen (kunst of kitsch?) als een kolenfornuis, petroleumstellen etc... Dit authentieke is wat met name de buitenlandse toeristen enorm aantrekt. In 't Zwaantje hangen nog steeds hoorns van geiten, gevuld met medicijnen, aan de muur. Maar weinigen weten wat voor krachtige genees- en geestverruimende kruiden daar hangen. Dagelijks wordt dit interieur gefotografeerd door Aziatische bezoekers, die vaak geen idee hebben wat ze in beeld brengen. www.zwaantje.nl

Botenverhuur en Restaurant 't Zwaantje

Eet- en Pannenkoekenhuis Steenwijk

Eet- en Pannenkoekenhuis Steenwijk

Sinds mensenheugenis is horeca aanwezig geweest in de boerderij aan de Meppelerweg. Bijna vanaf het begin stond op deze locatie al een boerderij met drinkgelegenheid. In de tijd van Arthuur de Geitenfluisteraar bijvoorbeeld was deze locatie al een toevluchtsoord waar soldaten naartoe vluchten, om bij de diverse belegeringen van Steenwijk op verhaal te komen. Dat uiteraard onder genot van een flinke hoeveelheid alcohol. Bij de bouw van het huidige pand werd in de boerderij ook een gelagkamer gebouwd. Deze groeide in de jaren zeventig uit tot sportkantine "Sportlust." Die werd bekend tot in de wijde omgeving. Nu is het pand al jaren een volledig horeca bedrijf. Zo werd de achterzaal, waar vroeger de koeien stonden, omgebouwd tot familie- en verenigingszaal. Het voorhuis en de gelagkamer zijn nu restaurant waar je heerlijk huisgemaakte pannenkoeken kunt eten of uitgebreid a la carte kunt dineren.

www.pannenkoekboerderijsteenwijk.nl

Opdracht Hoeveel wandlantaarns hangen aan de voorgevel van de boerderij?

Ondanks dat de geiten gevaarlijk konden zijn, waren ze ook goed voor de voedselvoorziening. In het hoger gelegen buurtschap De Bult op de Woldberg heb ik daarom mijn eerste geitenfarm opgericht. Ruim 500 geiten, had ik hier na het eerste jaar al rondlopen, grotendeels bedoeld voor de productie van melk en kaas. Ik heb mijn vrouw leren kennen op de jaarmarkt van Steenwijkerwold. Vijf jaar later had we een gezin met vier kinderen en een vijfde op komst. De veestapel bestond ondertussen uit: één varken, tien hoenders en ruim 1000 geiten. Het geloof in heksen en spoken was in die tijd groot. Omdat geiten een behoorlijke stank kunnen produceren dachten passanten op de Woldberg dat de stank het werk van de duivel was. Een passerende legereenheid viel ons daarom aan. De geitenboerderij die we na jaren van hard werken hadden opgebouwd, moesten we opeens verlaten. Een ander onderkomen zoeken in zo'n korte tijd was vanzelfsprekend onmogelijk. Uit angst en bijgeloof werd onze boerderij in brand gestoken en een groot gedeelte van de geiten kwam daarbij om het leven. Toen later, het dorpje Beulake geheel door een stormvloed onder water kwam te staan, werd gesproken van 'De vloek van de Beulake geiten'.

Buitengoed Fredeshiem

"Al het werkelijke leven is ontmoeting." Een zeer toepasselijke spreuk die Arthuur uitgesproken zou kunnen hebben, want Fredeshiem is al decennia lang een plek van ontmoetingen. Hier is ruimte voor individuele en groepsgesprekken. Kortom een plek waar iedereen zich thuis voelt. Fredeshiem werd geopend op 28 juli 1929 als Fries Doopsgezind Broederschapshuis.

Heden ten dage biedt Fredeshiem u graag een plek voor inspirerende ontmoetingen, met respect voor z'n geschiedenis. De oorspronkelijke uitgangspunten als gastvrijheid, persoonlijke aandacht en een ongedwongen sfeer zijn nu nog te ervaren in Fredeshiem. Op het eigen 14 hectare lommerrijke domein staan

Buitengoed Fredeshiem

vele "Ontmoetingsplekken." Zo staat er onder andere het hoofgebouw met 35 hotelkamers, foyer, 7 vergaderzalen (waaronder een kapel), een restaurant met bosterras, 7 vakantiehuizen en 2 gastenverblijven. Dit alles staat allemaal in het vele groen op de Woldberg in de prachtige natuurrijke omgeving van Steenwijk en Giethoorn, te midden van bos, heide en water. De omgeving en het buitengoed bieden een breed aanbod aan activiteiten. www.fredeshiem.nl

Opdracht Wat is de naam van ons 14-persoons karakteristieke boerderijtje?

Toch zijn wilde geiten zijn goed te temmen. Het kost alleen veel tijd en geduld. In de buurt van Beulake heb ik, na de brand, weer veel geiten kunnen vangen. Waarschijnlijk was hier het meest malse gras en riet te vinden. Geitenmelk en geitenvlees hebben we verkocht op de markten van Dwarsgracht en Steenwijkerwold. Getemde geiten zijn in principe makkelijk te houden, ze vragen weinig onderhoud en weten hun voedsel zelf wel op te sporen. Het zijn eigzinnige dieren die zich altijd weer weten te redden en zich aan de omstandigheden weten aan te passen. Op verschillende plekken

in de Wieden kunt u de sporen van geitenpaden nog herkennen aan de afwijkende kleuren van het gras, het riet en de struiken.

Na de brand ben ik in Giethoorn met mijn gezin, enkele geiten, plus het varken en de vier hoenders geweldig opgevangen. We kregen een klein vierkant perceeltje toegewezen, waarop we een geitenboerderij mochten bouwen. Verder kregen we vier percelen onland, waarop we geiten konden laten grazen. Bij mijn zwerftochten door het gebied, leerde ik een non kennen uit het nabijgelegen Sint Jansklooster. Zij heeft mij veel geleerd over geneeskrachtige kruiden in het gebied. Kruiden kon je toen overal vinden in het veengebied. Zo heb ik verschillende medicijnen gemaakt en opgeslagen in de gevonden hoorns van geiten. Om mijn middel droeg ik een snoer van geitenhoorns vol medicijnen. Ik heb op deze wijze, veel mensen in de dorpjes rond De Wieden kunnen helpen.

Veel routes door het veen waren te volgen via kale wilgenstokken die in de grond waren gestoken. Het was niet risicoloos, dit veenmoerasland kon zeer verraderlijk zijn. Plotseling hoog water heeft veel mensen in de problemen gebracht. Met mijn punterboot heb ik gelukkig veel mensen kunnen helpen.

Vooraf in de nacht waren het lastige tochten door het dichte riet. Dan met een brandende fakkel voorop de boot naar een gezin of reizigers die op hulp zat te wachten. Met mijn punterboot kon ik ook arme gezinnen helpen bij ziekten en geboortes. Mensen waren dankbaar voor mijn hulp. Meestal werd ik betaald in goederen. Zo kreeg ik vaak voor de hulp een geit of een hoender mee als beloning.

Niet alleen mensen, maar ook hun vee heb ik regelmatig kunnen helpen. Zo heb ik in - De Klosse - een buurtschap bij Wanneperveen een boer geholpen met acht kippen waar de poten op onverklaarbare wijze wa-

Foto: Marketing Oost

ren gebroken. Ik heb de pootjes allemaal gespalkt met bosjes riet. Geweldig om te zien dat na twee maanden ze allemaal kwiek rondliepen op het erf.

De nonnen hadden geleerd dat gedroogd veen (turf), prima brandstof is. Daarom groeide de vraag naar turf. Alleen de winning was niet gemakkelijk. De eerste pogingen om het veen vanuit Blokzijl te ontginnen mislukte. De ondoordringbare en taaie begroeiing, maakte turfwinning bijna onmogelijk. Toen heb ik de 'alles-etende-geiten' ingezet. Binnen korte tijd, was een flink gedeelte van de bovenlaag geschikt voor het winnen van turf. Omdat de turfgravers het turf door de eeuwen heen afgroeven van westelijke naar oostelijke richting ontstond uiteindelijk het unieke dorp Giethoorn, met zijn vele bruggen en kanalen. Voor de afvoer van de turf werden grachten en kanalen gegraven. Nadat nog meer mensen in het veen gingen wonen, ben ik een kruidenpraktijk aan huis begonnen. Dagelijks werden allerlei zieke dieren per boot aan- en afgevoerd. Het zal u duidelijk zijn dat geiten een grote rol hebben gespeeld in mijn leven en in de vervening van de regio. 'Tsja, laat u zich niets anders wijsmaken, zo kwam ik dus aan mijn bijnaam en is Giethoorn aan zijn naam gekomen!'